

Keuze uit de aanwinsten

Afb. 1. Maria met kind.
Eikehout, polychromie
verwijderd.

H. 67 cm.

HOLLAND of UTRECHT, ca.
1470.

Herk.: Afkomstig uit een kerk
in de buurt van Hoorn; in de
19de of 20ste eeuw overgegaan
in particulier bezit; kunsth.

J. Polak, Amsterdam. Aankoop
1987 (inv.nr. 1987-22).

Afb. 2. Vrouwelijke heilige.

Eikehout, polychromie
verwijderd.

H. 106 cm.

UTRECHT, ca. 1480-1500.

Opm.: De heilige is enigszins
verwant aan andere, in
Utrecht te lokaliseren beelden,
een Agnes in de Staatliche
Museen Preußischer Kultur-
besitz te Berlijn, een Maria
met kind in het Rijksmuseum
Het Catharijneconvent te
Utrecht en een Agnes en
Catharina in de St.-Aldegun-
diskerk te Emmerik (alle
afgebeeld in de catalogus van
de tentoonstelling *Adriaen van
Wesel, een Utrechtse beeld-
houwer uit de late middel-
eeuwen*, Rijksmuseum,
Amsterdam 1980-81, nrs. 44,
45 en 43). Ook een vrouwelijke
heilige in Belgisch particulier
bezit behoort tot deze groep

beelden, die echter niet van
één hand is (cat. tent. *Les
sculptures médiévales
allemandes dans les collections
belges*, Generale Bankmaat-
schappij, Brussel 1977, nr. 34).
Herk.: Veil. Sotheby, Londen
11-12-1986, nr. 31. Bruikleen
van de Rijksmuseum-Stichting,
1986 (inv.nr. 1986-40).

Afb. 3. ARNT VAN TRICHT
(werkzaam in Kalkar en
Xanten vanaf 1530, gestorven
in Kalkar in 1570).

Maria van een kruisgroep,
ca. 1540.

Eikehout, resten van latere
beschildering.

H. 100 cm.

Opm.: Maria is de pendant
van het Johannesbeeld, dat het
Rijksmuseum sinds 1898 in
bezit heeft (inv.nr. 11155;
J. Leeuwenberg en
W. Halsema-Kubes, catalogus
*Beeldhouwkunst in het
Rijksmuseum*, 's-Gravenhage
en Amsterdam 1973, nr. 120).
Het Mariabeeld was slechts
van een foto bekend. Van het
Corpus Christi, dat eveneens
deel van de kruisgroep moet
hebben uitgemaakt, ontbreekt
elk spoor.

Litt.: G. de Werd, 'De pendant
van Arnt van Trichts Johan-
nesbeeld', *Bulletin van het*

Rijksmuseum 28 (1980),
pp. 118-124.

Herk.: Veil. J. Schulman,
Amsterdam 2-8-1907, nr. 761;
verz. Köhler, Maarssen (ca.
1950); part. verz. Maarssen;
veil. Sotheby, Amsterdam
2-12-1987, nr. 169. Aankoop
1987 (inv.nr. 1987-21).

Afb. 4. Driebladig scherm van
gepolychromeerd goudleer met
een voorstelling van Meleager
en Atalanta.

Ieder blad: H. 238 cm, Br. 61
cm.

NOORD-NEDERLAND,
waarschijnlijk AMSTERDAM, ca.
1660.

Opm.: Drie bladen van een
scherm van vijf, dat in recente
tijd uit losse vellen is
vervaardigd. De voorstelling
toont Meleager, die het
Calydonische zwijn heeft
gedood en de kop daarvan aan
wil bieden aan Atalanta, die
vergezeld van een nimf op
hem toetreedt. De boven het
hoofd van Meleager zwevende
Amor duidt op de liefde, die
deze voor Atalanta heeft
opgevat (Ovidius, *Metamor-
fozen* VIII, 426-431). Hetzelfde
goudleer siert een vertrek op
het Zweedse huis Skokloster.
Een verwant scherm wordt
bewaard in het Deutsches

Tapetenmuseum te Kassel (J. Leiss, 'Ledertapeten', in H. Olligs (ed.), *Tapeten, Ihre Geschichte bis zur Gegenwart*, Braunschweig 1970, dl. I, p. 74, afb. 48 en 49) en een fragment van een zelfde blad bevindt zich in het Victoria and Albert Museum te Londen (J. W. Waterer, *Spanish leather*, Londen 1971, afb. 40).
Met dank aan
drs. E. F. Koldeweij te Leiden.
Herk.: Kunsth. B. M. Israël, Amsterdam. Aankoop 1985 (inv.nr. 1985-54).

Afb. 5 en 6. Kazuifel van goudbrokaat (voor- en achterzijde).
H. 120 cm, Br. 70 cm.
FRANKRIJK (?), ca. 1706-07.
Opm.: Onderdeel van een driestel, bestaande uit kazuifel, twee dalmatieken, drie manipels en twee stola's. Samengesteld uit twee verschillende goudbrokaten, beide met zogenaamde 'bizarre patronen' van omstreeks 1706-07, met applicatie van goudgalon. Het ene goudbrokaat heeft een effen, het andere een damasten ivoorkleurige achtergrond; bloemen en bladeren van polychrome zijde. Bij de kazuifel zijn rugkruis en kolom op de voorzijde, bij de dalmatieken de kolommen, dwarsbalken en uiteinden van de mouwen van het brokaat met damasten achtergrond. De dalmatieken zijn onderaan afgezet met franje van gouddraad.
Herk.: Verz. M. J. H. Lambert, Alkmaar. Aankoop 1985 (inv.nr. 1985-90).

Afb. 7 en 8. Kazuifel met voorstellingen van de H. Jozef met het Christuskind en van de H. Ignatius van Loyola, en dalmatiek met het Christusmonogram. Geweven zijde, goud- en zilverbrokaat,

borduursel met zijde, zilveren gouddraad, sierstenen en pareltjes.

Kazuifel: H. 123 cm, Br. 65 cm.

Dalmatiek: H. 110 cm, Br. 114 cm.

Het zijdeweefsel DUITSLAND (?), gemaakt en geborduurd in NEDERLAND (?), 2de helft 19de eeuw.

Opm.: Onderdelen van een driestel, bestaande uit kazuifel, twee dalmatieken, drie manipels en twee stola's. Als achtergrond voor kruis en kolommen dient een neo-rennaissance zijdeweefsel van rode golvende banden met gele distelmotieven, die een rasterwerk met spitsovale velden vormen, waarbinnen vierpassen en driebladen met distelmotieven in geel, rood, oker en naturel. Kruis en kolommen in naturel, gele, rode en groene zijde met afwisselend een gestileerde roos binnen een cirkel en vier blaadjes in kruisvorm binnen een ruit; de blaadjes zijn geborduurd met gouddraad, tussen de blaadjes een siersteen binnen een krans van pareltjes. Langs de groene randen met kruisbloemmotieven een boordsel van rood fluweel. Over het snijpunt van het kruis op de rug van de kazuifel een puntig ovaal van goudbrokaatweefsel, waarop, geapliceerd, de met zijde geborduurde beeltenis van de H. Jozef met het Christuskind op de arm en met een lelietak; de van de figuur uitwaaiende stralen zijn van gouddraad; de grond onder de H. Jozef is geborduurd. Op de voet van het kruis een met zijde en metaaldraad geborduurde applicatie met een afbeelding van de H. Ignatius van Loyola staande binnen een gotische deuroplijsting; de tegelvloer onder de heilige is geborduurd. Halverwege de stam

van het kruis een applicatie van rode zijde met het Christusmonogram IHS geborduurd met gouddraad. Op de rugzijde van de dalmatieken is de dwarsbalk onder de halsopening vervangen door een paneel van zilverbrokaat waarop een applicatie van een vierpas van rood fluweel; daarbij zijn het Christusmonogram in het midden, de contouren en de bladmotieven op de zwikken geborduurd met gouddraad; zowel binnen de vierpas als op de bladmotieven sierstenen binnen een parelrandje. De paramenten zijn omboord met een blauw bandje met gele fleurs-de-lys.
Herk.: Verz. M. J. H. Lambert, Alkmaar. Aankoop 1985 (inv.nr. 1985-91).

Afb. 9. Kazuifel met het Christusmonogram. Geweven zijde. H. 110 cm, Br. 65,5 cm.
Zijdeweefsels DUITSLAND (?), gemaakt in NEDERLAND (?), 2de helft 19de eeuw.
Opm.: Als achtergrond voor het kruis op de achterzijde en de kolom op de voorzijde van de kazuifel dient een neogotisch zijdeweefsel, geel op ivoorkleur, met aaneengeschaakte vierpassen waarbinnen, in kruisvorm, gestileerde passiebloemen; tussen de vierpassen doornenkronen doorvlochten met vier distelbladeren in kruisvorm. De armen van het kruis en de kolom, in naturel, rood en oker, hebben als hoofdmotief aaneengerijde fleurs-de-lys. Op het snijpunt van het kruis, binnen een rand van gestileerde bloemen, in rood het Christusmonogram IHS. Langs kruis, kolom en halsopening een geapliceerd bandje, evenals langs de contouren van de kazuifel.
Herk.: Verz. M. J. H. Lambert, Alkmaar. Aankoop 1985 (inv.nr. 1985-92).

Afb. 10. Detail van een kazuifel: zilvergrijs zijdedamast.

Rapport van het patroon:

H. 12,5 cm, Br. 6,7 cm.

Zijdeweefsel DUITSLAND (?) (KREFELD?), de kazuifel gemaakt in NEDERLAND (?), laat 19de eeuw.

Opm.: De damast is een navolging van een laat-middeleeuws patroon van vierpassen waarbinnen gevleugelde fabeldieren; daartussen gestileerde planten en antithetische vogels. Deze damast dient op de kazuifel als achtergrond voor het kruis en de kolommen, die een klimopmotief vertonen en met applicaties en borduurwerk zijn versierd.

Aan het einde van de vorige eeuw was er een oplevende belangstelling voor dit soort textielpatronen; vgl.

B. Beaucamp-Markowsky, 'Inspiriert und imitiert, Anmerkungen zu Seidengeweben des 19. Jahrhunderts', in: *Documenta textilia, Festschrift für Sigrid Müller-Christensen*, München 1981, pp. 261-268.

Herk.: Verz. M. J. H. Lambert, Alkmaar. Aankoop 1985 (inv.nr. 1985-93).

Afb. 11. ARENDT VAN BOLTEN (Zwolle omstreeks 1573-voor 1625?).

Aristoteles en Phyllis.

Pen en penseel in bruin, 182 x 160 mm.

Opm.: Het verhaal van de wijsgeer Aristoteles die uit dwaze verliefdheid zelfs bereid was, zich als een paard door zijn beminde te laten bestijgen, werd vooral aan het eind van de 15de en in de eerste helft van de 16de eeuw veelvuldig verbeeld (J. P. Filedt Kok, cat. tent. 's Levens Feldheid, de Meester van het Amsterdamse Kabinet of de Hausbuch-meester, ca. 1470-1500, Rijksprentenka-

binet, Rijksmuseum, Amsterdam 1985, pp. 148-149).

Van Boltens tekening is een late versie van deze ooit zo geliefde voorstelling.

Nagenoeg het gehele thans bekende getekende oeuvre - meer dan 400 bladen - van de edelsmid Arendt van Bolten bevindt zich in een kunstboek in het Brits Museum

(A. E. Popham, *Catalogue of Drawings by Dutch and Flemish Artists preserved in the Department of Prints and Drawings in the British Museum, Vol. V: Dutch and Flemish Drawings of the XV and XVI Centuries*, Londen 1932, pp. 96-136). Deze tekeningen getuigen van een ongebreidelde fantasie en vertonen een hoogst persoonlijke, aan het Haarlemse Mannerisme verwante tekenstijl.

In het Rijksprentenkabinet was tot op heden slechts één tekening van Arendt van Bolten aanwezig, een *Madonna met Kind en twee putti* (inv.nr. 1887 A1161).

Herk.: Kunsth. Thomas le Claire, Hamburg (cat. *Handzeichnungen alter Meister 1500-1800*, 1985, nr. 11, met afb.). Aankoop 1988 (inv.nr. 1988:108).

Afb. 12. JAN VAN DE VELDE II (Rotterdam 1593-1641 Enkhuizen).

Een reiswagen, uit twee verschillende hoeken gezien. Pen in bruin-grijs over een lichte schets in grafiet of zwart krijt, op lichtbruin verkleurd papier, 112 x 175 mm.

Opm.: Van Jan van de Velde zijn enkele tekeningen van wagens en koetsen bewaard gebleven (J. G. van Gelder, *Jan van de Velde 1593-1641 Teekenaar-Schilder*, 's-Gravenhage 1933, pp. 82-83, cat.nrs. 19 en 23, pl. xxvi, afb. 45 en 46). Van de Velde maakte dergelijke

zorgvuldige studies naar het leven vermoedelijk om ze later in grotere composities te pas te kunnen brengen. Een tekening van dit type ontbrak tot nu toe in de verzameling van het Rijksprentenkabinet.

Herk.: Kunsth. Thomas le Claire, Hamburg. Aankoop met steun van de Rijksmuseum-Stichting, 1988 (inv.nr. 1988:101).

Afb. 13. JUSTUS II VAN HUYSUM (Amsterdam omstreeks 1685-1707).

Een ruitergevecht.

Rood krijt, 119 x 172 mm.

Links onderaan gesigineerd: *Justus van Huysum de jonge*;

op de keerzijde, links onderaan, genummerd: 1995 (18de-eeuws) en verzamelaarsmerken F. C. Th. Baron d'Isendoorn à Blois van Cannenburg (L. 1407) en W. Pitcairn Knowles (L. 2643).

Opm.: Van deze jong gestorven kunstenaar, een broer van de beroemde bloemenschilder Jan van Huysum, schijnen, behalve het hier afgebeelde *Ruitergevecht*, geen tekeningen te zijn bewaard.

Litt.: C. Hofstede de Groot in: Thieme/Becker, *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart*.

Bd. 18, Leipzig 1925, p. 209.

Herk.: Wellicht verz. Abraham van Broyel, veil. Amsterdam (De Leth), 30-10-1759 en volgende dagen, Kunstboek F, nr. 349; verz. F. C. Th. Baron d'Isendoorn à Blois van Cannenburg, veil. Amsterdam (C. F. Roos en C. F. Roos Jr.), 19-8-1879, nr. 81; verz. William Pitcairn Knowles, veil. Amsterdam (Fr. Muller & Cie.), 25/26-6-1895, nr. 339; verz. P. Langerhuizen Lzn., veil. Amsterdam (Fr. Muller & Cie.), 29-4-1919 en volgende dagen, nr. 414; veil. Van den Hende, Groningen

12-10-1987, nr. 69, met afb.
Aankoop uit het F. G. Waller-
Fonds, 1987 (inv.nr. 1987:28).

Afb. 14. WILLIAM CALLOW
(Greenwich 1812-1908 Great
Missenden).
Stadsgezicht in Amsterdam
met de Nieuwe Kerk.
Aquarel, 744 × 1127 mm.
Gesigneerd en gedateerd:
William Callow. 1853.
Opn.: In de zomer van 1845
maakte Callow een reis door
Holland, Delft, Leiden en
Haarlem vond hij 'exceedingly
dull', maar Amsterdam beviel
hem beter. Daar moeten toen
ook de schets of schetsen
gemaakt zijn die Callow
dienden voor de compositie
van deze aquarel uit 1853, die
wel tot de allergrootste in zijn
oeuvre behoort. In het jaar
van ontstaan nog zond de
kunstenaar het werk in op een
tentoonstelling in Londen.
Daar of kort nadien werd het
gekocht door John Labou-
chere uit Dorking (Surrey),
een Engelsman van Hollandse
afkomst. Een paar jaar later,
toen hij het had uitgekozen
voor een tentoonstelling in
Manchester, beschreef Callow
het als 'certainly one of my best
works'. Het kreeg de titel mee
'The Nieuwe Kerk on the Dam,
Amsterdam', maar de Dam is
hier niet zichtbaar, omdat de
kerk van de andere zijde,
d.w.z. uit het noorden, gezien
is. Op de voorgrond de -
sedertdien gedempte - Nieuwe
Zijds Voorburgwal. Uit
vergelijking met andere 19de-
eeuwse gezichten van die plek
blijkt dat Callow's aquarel,
romantisch als zij is, toch
tamelijk precies de toen
bestaande situatie weergeeft.
De opvallendste afwijking
daarvan is het ontbreken van
de onderbouw van de nooit
voltooide westtoren.
Litt.: Jan Reynolds, *William
Callow R.W.S.*, Londen 1980,

pp. 211, 235.
Tent.: The Society of Painters
in Water-Colours, Londen
1853; *Manchester Art Treasures
Exhibition*, 1857, nr. 669.
Herk.: Verz. John Labouchere
J. P., Broome Hall, Dorking
(Surrey); verz. zijn dochter,
Mrs. Crichton Stuart; veil.
Christie, Londen 22-3-1988,
nr. 135. Aankoop met steun
van de Rijksmuseum-Stichting,
1988 (inv.nr. 1988:104).

Afb. 15. De ontvangst van de
v.o.c.-ambassadeur
J. J. Ketelaar door de vorst
van Udaipur in het voorjaar
van 1711.
Schildering op doek, 152 × 268
cm.
UDAIPUR (Noord-India), in of
kort na 1711.
Opn.: Met het doel om
handelsconcessies te verkrijgen
van de Groot-Mogol vertrok
in februari 1711 een
ambassade van de v.o.c. onder
leiding van J. J. Ketelaar
(1659-1718) vanuit Surat
(West-India) naar het hof van
de Groot-Mogol Bahadur
Shah (1707-1712), dat zich op
dat moment te Lahore
(Pakistan) ophield.
Op die tocht werd de
ambassade in het voorjaar van
1711 buitengewoon gastvrij
ontvangen door de vorst van
Udaipur, Maharana Sangram
Singh II (1710-1734). Van deze
ontvangst liet de vorst grote
schilderingen op doek vervaar-
digen, waarvan er twee bekend
zijn: één in het Victoria and
Albert Museum te Londen en
deze aanwinst.
De afbeelding toont een detail
van de schildering: de
ontvangsthal, gelegen aan de
bovenzijde van het poloveld,
met de vorst van Udaipur en
Ketelaar. Tijdens zijn
langdurig verblijf in Lahore
gaf Ketelaar zelf opdracht tot
het vervaardigen van een
geschilderde doek. Daarop is

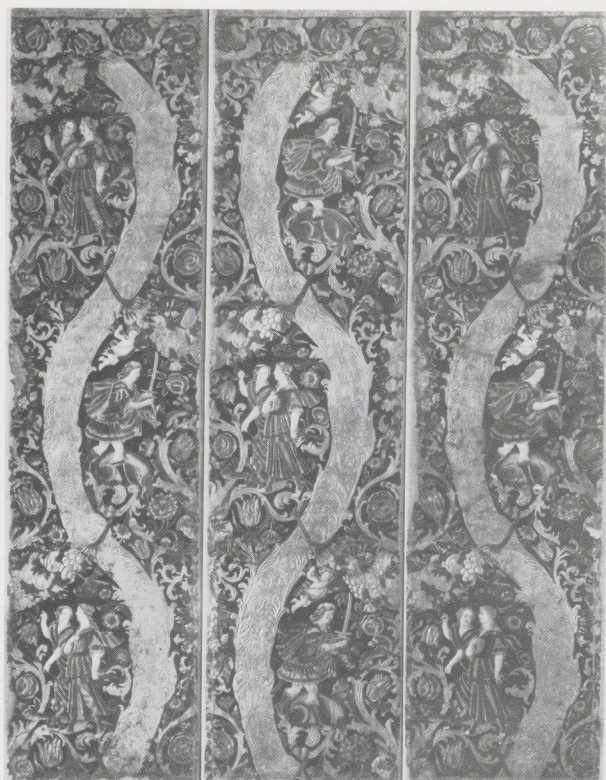
hij afgebeeld in zijn vorstelijk
kampement, terwijl hij wacht
tot hij wordt toegelaten tot de
Groot-Mogol. Dit doek
bevindt zich in het Tropen-
museum te Amsterdam.
Litt.: J. Bautze, 'Maharana
Sangram Singh of Udaipur
entertaining members of the
Dutch East India Company
led by Johan Josua Ketelaar',
Bulletin van het Rijksmuseum
36 (1988), pp. 117-132.
Herk.: Galerie Saundarya
Lahari, Amsterdam. Aankoop
met steun van de
Rijksmuseum-Stichting, 1987
(inv.nr. NG 1987-7).



1

2





4



5



6



7



8



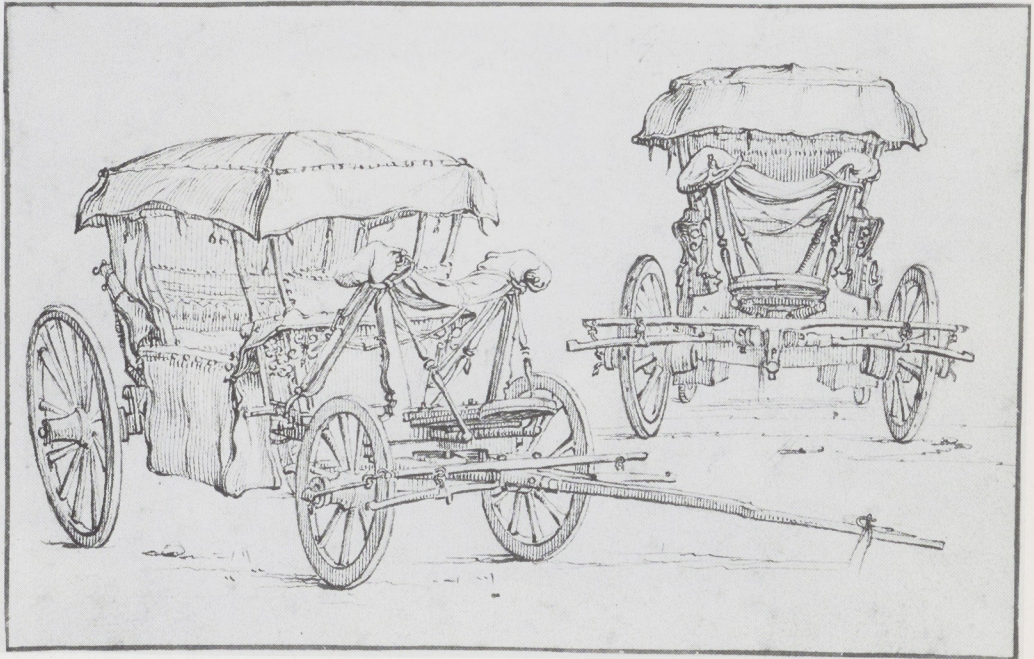
9



10



11



12



13



14

